

PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE UČENJA KROZ VOLONTIRANJE U ODGOJNO-OBRAZOVNIM USTANOVAMA

Preporuke u nastavku temelje se na rezultatima anketnog ispitivanja *Prepoznavanje i vrednovanje učenja kroz volontiranje u odgojno-obrazovnim ustanovama u Hrvatskoj* provedenog među odgojno-obrazovnim ustanovama od svibnja do srpnja 2025. te na uvidima prikupljenima kroz dva *online* dijaloga s predstavnicima škola, organizacija civilnog društva i volonterskih centara.

Nalazi jasno pokazuju da volontiranje i učenje zalaganjem u zajednici imaju značajan potencijal za razvoj građanskih, socijalno-emocionalnih i životnih kompetencija učenika, ali i da su taj potencijal i doprinos obrazovnom iskustvu još uvijek nedovoljno sustavno prepoznati i podržani. Stoga su preporuke usmjerene na unapređenje institucionalnog okvira, razvoj jasnog sustava vrednovanja učenja kroz volontiranje, poticanje raznovrsnih i kvalitetno osmišljenih volonterskih aktivnosti te jačanje suradnje i umrežavanja kroz školske volonterske klubove. One su namijenjene donositeljima odluka na nacionalnoj i lokalnoj razini, vodstvu škola, stručnim suradnicima, nastavnicima i organizacijama civilnog društva kao smjernice za daljnji razvoj poticajnog okruženja u kojem volontiranje postaje integralni dio obrazovanja.

1. Sustavno uvrštavanje volontiranja i učenja zalaganjem u zajednici u obrazovne politike i školske kurikulume

Rezultati anketnog ispitivanja i provedenih dijaloga pokazuju da se volontiranje i učenje zalaganjem u zajednici ponajprije oslanjaju na entuzijazam pojedinih nastavnika/ica i stručnih suradnika/ica, dok je sustavna podrška ograničena. Volonterske aktivnosti najčešće se odvijaju kao izvannastavne ili projektne, a rijetko su jasno povezane s ishodima učenja, građanskim odgojem i obrazovanjem (GOO) ili školskim preventivnim programima. Istovremeno, sudionici ističu da volontiranje ima snažan potencijal za razvoj empatije, socijalno-emocionalnih vještina, odgovornosti, solidarnosti te zaštite mentalnog zdravlja učenika. Stoga je važno volontiranje i učenje zalaganjem u zajednici promatrati i prepoznati kao sastavni dio odgojne i obrazovne misije škole.

PREPORUKE:

- ◆ Uvrstiti volontiranje i učenje zalaganjem u zajednici u nacionalne kurikularne dokumente i smjernice, osobito u okviru GOO-a i školskih preventivnih programa u odgojno-obrazovnim institucijama u Hrvatskoj.
- ◆ Definirati uloge i odgovornosti (npr. školski koordinator/ica volontiranja) te omogućiti radno i vremensko priznanje za nastavnike i stručne suradnike koji kontinuirano razvijaju volonterske programe.
- ◆ Pružiti sustavnu podršku nadležnih institucija (nadležno ministarstvo, agencije, lokalna samouprava) kroz smjernice, primjere dobre prakse, stručne skupove i natječaje koji potiču dugoročne, a ne samo jednokratne volonterske aktivnosti.

2. Razvoj jasnog sustava vrednovanja učenja kroz volontiranje i šira primjena Potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje

Ispitivanje je pokazalo da značajan dio odgojno-obrazovnih ustanova volontiranje uopće ne vrednuje ili ga vrednuje neformalno, bez jasnih kriterija. Poznavanje alata za vrednovanje, poput Potvrde o kompetencijama stečenim kroz volontiranje, volonterske knjižice i drugih obrazaca, ograničeno je, a njihova primjena rijetka. Sudionici online dijaloga ističu da im nedostaju jasne smjernice, univerzalni obrasci i edukacija kako bi mogli prepoznati i dokumentirati kompetencije koje učenici razvijaju volontiranjem (npr. komunikacija, timski rad, inicijativnost, empatija). Na taj bi se način volontiranje prepoznalo kao vrijedno iskustvo učenja, čime bi porasla motivacija učenika i vidljivost utjecaja učenja zalaganjem u zajednici.

PREPORUKE:

- ◆ Uspostaviti prepoznatljiv i razumljiv sustav vrednovanja učenja kroz volontiranje, koji uključuje jasne kriterije, ishode učenja i postupke praćenja (npr. evidencije volontiranja ili dnevnike volontera, refleksivne upitnike, evaluacijske razgovore).
- ◆ Sustavno promovirati i integrirati Potvrdu o kompetencijama stečenim kroz volontiranje u rad škola i organizacija – uključiti je u školske dokumente, individualne mape postignuća učenika, profesionalno usmjeravanje i upisne/prijavne procese gdje je to moguće.
- ◆ Razviti i distribuirati standardizirane obrasce i upute (volonterske knjižice, evidencije volontiranja ili dnevnike volontera, smjernice za mentorski razgovor) te organizirati edukacije za nastavnike/ice, stručne suradnike/ice i voditelje/ice volonterskih programa, na početnoj i naprednoj razini.

3. Poticanje raznovrsnih volonterskih aktivnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama usmjerenih na građanske, socijalno-emocionalne i razvojne ishode

Nalazi pokazuju da su volonterske aktivnosti u školama često tematski uske – dominiraju humanitarne i karitativne akcije, dok su teme poput ljudskih prava, demokratske kulture, održivog razvoja, međukulturalnog dijaloga, kritičkog promišljanja medija, klimatskih promjena ili odgovora na krizne situacije slabije zastupljene. Online dijalozi potvrđuju da dobro osmišljeno volontiranje značajno doprinosi razvoju socio-emocionalnih vještina, samopouzdanja, empatije i otpornosti te može biti važan dio prevencije rizičnih ponašanja i brige za mentalno zdravlje učenika. Stoga bi raznovrsni i promišljeno vođeni volonterski programi omogućili učenicima da kroz praktične aktivnosti žive vrijednosti demokracije, solidarnosti i odgovornog građanstva.

PREPORUKE:

- ◆ Razvijati tematski raznolike volonterske programe koji nadilaze jednokratne humanitarne akcije te obuhvaćaju područja ljudskih prava, demokratske participacije, održivog razvoja, inkluzije, kulturnog stvaralaštva, digitalnog građanstva i odgovora na krizne situacije.
- ◆ Planirati volonterske aktivnosti kao iskustveno učenje, uz jasno definirane ishode (npr. razvoj empatije, suradnje, odgovornosti, samoregulacije) i strukturirane refleksije s učenicima (razgovor, evidencije i vođenje dnevnika volontiranja, radionice, itd.).
- ◆ Povezivati volonterske programe s ciljevima mentalnog zdravlja i prevencije rizičnih ponašanja, uz suradnju sa stručnim suradnicima (psiholozi, pedagozi) i vanjskim stručnjacima.

4. Osnajivanje i umrežavanje školskih volonterskih klubova kao središta suradnje škole i zajednice

Ispitivanje pokazuje da volonterski klubovi postoje u manjem dijelu odgojno-obrazovnih ustanova, ali ondje gdje djeluju, postaju važna točka susreta učenika, nastavnika, organizacija civilnog društva i lokalne zajednice. Online dijalozi naglašavaju višestruke koristi: škole dobivaju podršku za razvoj školskih volonterskih programa i pristup stručnim kapacitetima udruga i volonterskih centara; organizacije civilnog društva dobivaju motivirane volontere i glas koji prenosi njihove vrijednosti u školski i obiteljski kontekst; učenici dobivaju priliku za preuzimanje odgovornosti, liderskih uloga i aktivno sudjelovanje u planiranju i provedbi aktivnosti. Istovremeno, ističu se izazovi: nedostatak vremena, resursa, jasnih uloga i komunikacijskih kanala te nedovoljna uključenost roditelja. Stoga je potrebno poticati razvoj volonterskih klubova koji će postati stabilna infrastruktura koja povezuje školu i zajednicu, osigurava kontinuitet volonterskih aktivnosti i jača vidljivost utjecaja volontiranja na razini sustava.

PREPORUKA

- ◆ Osnažiti volonterske klubove kao “hubove” suradnje škole, volonterskih centara, organizacija civilnog društva, lokalne samouprave i roditelja, uz jasnu podršku školskog vodstva.
- ◆ Formalizirati ulogu koordinatora/ice školskog volontiranja (nastavnici/ice ili stručni suradnici/ce) te im osigurati stručno usavršavanje i podršku putem mreža (npr. mreže koordinatora volontiranja, volonterskih centara).
- ◆ Potaknuti učeničko vodstvo i participaciju u volonterskim klubovima – uključiti učenike u identificiranje potreba u zajednici, planiranje aktivnosti, komunikaciju i evaluaciju, čime se klubovi pretvaraju u stvarne “laboratorije demokracije”.
- ◆ Razvijati dugoročnu suradnju s lokalnim volonterskim centrima i organizacijama koje mogu pružiti mentorsku podršku, edukacije, prilike za volontiranje svih i povezivanje škola na lokalnoj i nacionalnoj razini.

DODATNI RESURSI:

- Analiza ispitivanja prepoznavanja i vrednovanja učenja kroz volontiranje u odgojno-obrazovnim ustanovama u Hrvatskoj (Hrvatski centar za razvoj volonterstva, srpanj 2025.)
- Fact sheet: Prepoznavanje i vrednovanje učenja kroz volontiranje u odgojno-obrazovnim ustanovama u Hrvatskoj (Hrvatski centar za razvoj volonterstva, studeni 2025.)